

Rhododendron minus var. *minus*

Karolinanalppiruusu

Rhododendron carolinianum Rehd.1912
Rhododendron minus var. *minus*,
carolinianum-group, Cullen-Chamberlain

alasuku *Rhododendron*
sektio *Rhododendron*
alasektio *Caroliniana*

R. minus Bergianskalla Tukholmassa.
(© [K. Theqvist](#))

Ainavihanta, 1-4 m korkea pysty- ja usein tiiviskasvuinen pensas.

Lehdet 3-9 cm:n pituiset, soikeat tai leveänsoikeat, aromaattiset. Vaaleanruskeita suomuja lehden alapuolella. Yleensä suomujen värillä ja kukinnan värillä ja runsaudella on yhteyttä keskenään.

Kukat vaaleanpunaiset, joskus lilanpunaiset tai aprikoosinpunaiset, leveän kellomaiset, n. 4 cm halkaisijaltaan, 6-7 kukkaa tiheässä kukinnossa. Heteitä 5-10. Kukinta touko-kesäkuussa.

carolinianum f. *album* Muuten kuten yllä, mutta kukat auetessaan valkoiset, joskus vaalean punertavat, usein suuremmat kuin nimimuodolla ja aukeavat noin viikkoa myöhemmin. Lehdet vaaleammat ja kapeammat kuin nimimuodolla.

Kotimaa: Yhdysvaltain itäosien vuoristot; Tenneseen, Georgian, Pohjois- ja Etelä-Carolinan osavaltiot

Kestävyys: Englanti H4-5 (kestävä kaikkialla Englannissa), USA (Leach) H2 (H1), Ruotsi III (IV), Suomi 1-?

Kun haetaan alppiruusulajeja, joilla on edellytyksiä viihtyä Suomen epävakaassa ilmastossa, on järkevää etsiä niitä sellaisilta alueilta maapallolta, joiden ilmasto ei ole liian vakaa. Vaikka laji kestäisi lepoaikanaan millaista pakkasta tahansa, ei siitä ole hyötyä, jos kevään viimeinen pakkanen vie säännöllisesti uuden kasvun tai kukinnan. Pohjois-Amerikan itäosien ilmasto asettaa kasveille kovia vaatimuksia. Satunnaiset lämpimän ilman purkaukset keskellä talvea eivät saa herättää kasveja; seuraavalla viikolla voi olla jo 30 astetta pakkasta. Tältä alueelta tulevat ne alppiruusulajit, jotka yleensä rankataan kestävimiksi. Jalostustyössä paljon käytettyjä lajeja ovat esimerkiksi *R. carolinianum*, [catawbiense](#), *minus*, [maximum](#) ja *calendulaceum*.

On kyseenalaista, voiko lajeja *Rhododendron minus* ja *carolinianum* erottaa toisistaan. *R. minus* (pienempi) on aikanaan nimetty pienen kokonsa perusteella. Myöhemmin tosin löytyi jopa 8 metrin korkuisia minuksia. Georgiassa *carolinianum* ja *minus* var. *minus* kasvavat samoilla alueilla.

Carolinianum, joka meillä muodostaa n. 1.5 metriä korkeaa pensastoa, on oikeastaan ainoa suurilehtinen lepidootti, jonka voi sanoa menestyvän Suomessa. Sen on ilmoitettu Yhdysvalloissa kestävän - 31 °C (Ironclad hardiness) ja sen uusi kasvu ja kukat ovat poikkeuksellisen pakkasenkestävät. Kukinta osuu yleensä kesäkuun alkuun eikä uusi kasvu peitä kukintaa. Lajin puutarha-arvoa vähentää sen taipumus pudottaa lähes kaikki edellisen

kasvukauden lehdet syksyllä. Talviasussaan *carolinianum* ei siis ole erityisen huomionarvoinen, mutta laji korvaa sen kesäisellä loistollaan.

Carolinianumin verta on monessa hyvässä risteymässä, joita kannattaisi meilläkin kokeilla. Ne ovat yleensä amerikkalaista perua ja vasta viime aikoina on näitä kestäviä hybridejä alkanut valua Euroopan markkinoille. Muutamia löytyy jo täältäkin (ainakin Ruotsista): ‘Dora Amateis’, ‘PJM’, ‘Eider’, ‘Wigeon’, ‘Mary Fleming’, ‘Windbeam’ ja ‘Olga Mezitt’ joitakin mainitakseni.

Miksi *carolinianumia* ei sitten löydy jokaisesta taimimyymälästä? Syynä on ehkä se, että sillä on muutamia hankalia ominaisuuksia. Pikkutaimena se ei ole juuri minkään näköinen, hento-oksainen ja vähälehtinen. Toisin kuin useimmat muut alppiruusulajit, *carolinianum* ei oikein siedä siirtoa ja sen olisi päästävä lopulliselle kasvupaikalleen mahdollisimman pienenä. Se vaatii täydellisen ojituksen ja pikemminkin kuivan kuin märän kasvupaikan. Se on altis sienitaudeille (jotka tosin Suomen kuivassa ilmastossa tuskin ovat niin suuri ongelma kuin esimerkiksi Skotlannissa). Yleisilme usein on hieman harsu.

Muuten tämä laji ei ole vaateliias kasvupaikan valo-olosuhteiden suhteen. Se sietää hyvin täyttä aurinkoa ja kuivaa ilmaa. Epäedullisissa olosuhteissa se rullaa lehtiään ja pudottelee niitä, mutta kuivuuteen se ei kovin helposti kuole. Aurinkoisessa paikassa se kukkii runsaasti ja pysyy kompaktina, mutta pärjää hyvin myös varjossa. Varjoisassa paikassa kukinta voi olla vähäisempää, mutta kasvi muuten terveemmän näköinen. Kasvilla on taipumusta kukkia itsensä näännyksiin. Kukinta on usein niin runsasta, ettei kasvi jaksa kehittää samana kesänä uusia nappuja. Jaksottaiskukintaa voi yrittää estää poistamalla siemenkodat heti kukinnan jälkeen.

Carolinianumilla on ehdottomasti arvoa Suomen harvalukuisessa *Rhododendron*-luonnonlajivalikoimassa. Vaikka se ei aivan paraatipaikkaa ansaitsisikaan, on se varsin käyttökelpoinen ikivihreä taustapensas esimerkiksi metsänreunaan ja sellaisille kuiville paikoille, jonne muita vaateliaampia lajeja ei voisi ajatellakaan.